

NEDERLANDENE MOD RÅDET
DOMSTOLENS DOM
22. november 2001 *

I sag C-301/97,

Kongeriget Nederlandene ved J.S. van den Oosterkamp og M.A. Fierstra, som
befuldmægtigede,

sagsøger,

mod

Rådet for Den Europæiske Union ved R. Torrent, J. Hüber og G. Houttuin, som
befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

støttet af

Kongeriget Spanien ved N. Díaz Abad, som befuldmægtiget, og med valgt adresse
i Luxembourg,

* Processprog: nederlandsk.

Den Franske Republik ved K. Rispal-Bellanger og C. Chavance, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

Den Italienske Republik ved U. Leanza, som befuldmægtiget, bistået af avvocatessa dello Stato F. Quadri, og med valgt adresse i Luxembourg,

og

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved P.J. Kuijper og T. van Rijn, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

intervenienter,

angående en påstand om annullation af Rådets forordning (EF) nr. 1036/97 af 2. juni 1997 om beskyttelsesforanstaltninger over for indførsel af ris med oprindelse i de oversøiske lande og territorier (EFT L 151, s. 8),

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene P. Jann og F. Macken (refererende dommer) samt dommerne C. Gulmann, D.A.O. Edward, A. La Pergola, J.-P. Puissochet, L. Sevón, M. Wathelet, R. Schintgen og V. Skouris,

generaladvokat: P. Léger

justitssekretær: assisterende justitssekretær H. von Holstein,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 7. november 2000,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 13. marts 2001,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 20. august 1997 har Kongeriget Nederlandene i medfør af EF-traktatens artikel 173, stk. 2 (efter ændring nu artikel 230, stk. 2, EF), anlagt sag med påstand om annullation af Rådets forordning (EF) nr. 1036/97 af 2. juni 1997 om beskyttelsesforanstaltninger over for indførsel af ris med oprindelse i de oversøiske lande og territorier (EFT L 151, s. 8).
- 2 Ved kendelser af 19. januar og 17. marts 1998 fik Kongeriget Spanien, Den Franske Republik, Den Italienske Republik og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber tilladelse til at intervenere til støtte for de af Rådet for Den Europæiske Union nedlagte påstande.

De relevante retsregler

EF-traktaten

- 3 Ifølge EF-traktatens artikel 3, litra r) [efter ændring nu artikel 3, stk. 1, litra s), EF], skal Fællesskabets virke indebære associering af de oversøiske lande og territorier (herefter »OLT«) med henblik på at forøge samhandelen og på at fremme den økonomiske og sociale udvikling i fællesskab.
- 4 EF-traktatens artikel 227, stk. 3 (efter ændring nu artikel 299, stk. 3, EF), bestemmer, at på de OLT, der er opregnet i EF-traktatens bilag IV (efter ændring nu bilag II EF), anvendes den associeringsordning, som er nærmere fastlagt i traktatens fjerde del. De Nederlandske Antiller er nævnt i dette bilag.
- 5 EF-traktatens artikel 228, stk. 7 (efter ændring nu artikel 300, stk. 7, EF), bestemmer, at aftaler, der indgås på betingelserne i denne artikel, er bindende for Fællesskabets institutioner og for medlemsstaterne.
- 6 EF-traktatens fjerde del, der har titlen »De oversøiske landes og territoriers associering«, omfatter bl.a. artikel 131 (efter ændring nu artikel 182 EF), 132 (nu artikel 183 EF), 133 (efter ændring nu artikel 184 EF), 134 (nu artikel 185 EF) og 136 (efter ændring nu artikel 187 EF).

- 7 Ifølge traktatens artikel 131, stk. 2 og 3, har associeringen af OLT med Det Europæiske Fællesskab til formål at fremme den økonomiske og sociale udvikling i OLT og at oprette nære økonomiske forbindelser mellem disse og Fællesskabet som helhed. I overensstemmelse med principperne i EF-traktatens præambel skal associeringen først og fremmest åbne mulighed for at tjene befolkningernes interesser i OLT og øge deres velstand for herved at lede dem frem til den økonomiske, sociale og kulturelle udvikling, som de tilstræber.
- 8 Traktatens artikel 132, stk. 1, bestemmer, at medlemsstaterne i deres samhandel med OLT anvender samme regler, som de i henhold til traktaten anvender indbyrdes.
- 9 Ifølge traktatens artikel 133, stk. 1, nyder varer med oprindelse i OLT ved indførsel til medlemsstaterne godt af den fuldstændige afskaffelse af tolden mellem medlemsstaterne, som gradvis finder sted i overensstemmelse med traktatens bestemmelser.
- 10 Det bestemmes i traktatens artikel 134, at såfremt niveauet for toldsætserne for varer hidrørende fra et tredjeland ved indførsel til et OLT, når bestemmelserne i artikel 133, stk. 1, finder anvendelse, vil kunne fremkalde omlægninger af samhandelen til skade for en medlemsstat, kan denne begære, at Kommissionen foreslår de øvrige medlemsstater nødvendige foranstaltninger for at afhjælpe denne situation.
- 11 Traktatens artikel 136 bestemmer, at Rådet med udgangspunkt i de opnåede resultater som led i associeringen mellem OLT og Fællesskabet og på grundlag af de principper, der er nedfældet i traktaten, enstemmigt vedtager bestemmelserne om de nærmere retningslinjer for og fremgangsmåden ved OLT's associering med Fællesskabet.

Afgørelse 91/482/EØF

- 12 Med hjemmel i traktatens artikel 136 traf Rådet den 25. juli 1991 afgørelse 91/482/EØF om de oversøiske landes og territoriers associering med Det Europæiske Økonomiske Fællesskab (EFT L 263, s. 1, herefter »OLT-afgørelsen«).
- 13 I medfør af OLT-afgørelsens artikel 101, stk. 1, fritages varer med oprindelse i OLT ved indførsel i Fællesskabet for told og afgifter med tilsvarende virkning.
- 14 OLT-afgørelsens artikel 102 bestemmer, at Fællesskabet hverken anvender kvantitative restriktioner eller foranstaltninger med tilsvarende virkning ved indførsel af varer med oprindelse i OLT.
- 15 Det bestemmes i artikel 6, stk. 2, i OLT-afgørelsens bilag II, at såfremt varer, der fuldt ud er fremstillet i Fællesskabet eller i AVS-staterne (stater i Afrika, Vestindien og Stillehavet), bearbejdes eller forarbejdes i OLT, anses de for værende fuldt ud fremstillet i OLT.
- 16 Som en undtagelse til det i artikel 101, stk. 1, fastslåede princip bemyndiger OLT-afgørelsens artikel 109, stk. 1, Kommissionen til at træffe de fornødne beskyttelsesforanstaltninger, »såfremt anvendelsen af denne afgørelse medfører alvorlige forstyrrelser i en erhvervssektor i Fællesskabet eller i en eller flere medlemsstater eller bringer disses finansielle stabilitet udadtil i fare, eller såfremt der opstår vanskeligheder, der vil kunne medføre en forringelse af situationen i en erhvervssektor inden for Fællesskabet eller i en af dets regioner«.

- 17 Ifølge artikel 109, stk. 2, skal der ved anvendelsen af stk. 1 fortrinsvis vælges foranstaltninger, som bringer mindst mulig forstyrrelse i associeringens og Fællesskabets funktion. Disse foranstaltninger må ikke gå ud over, hvad der er absolut nødvendigt for at afhjælpe de opståede vanskeligheder.
- 18 Ifølge artikel 1, stk. 5 og 7, i OLT-afgørelsens bilag IV kan enhver medlemsstat indbringe Kommissionens afgørelse om indførelse af beskyttelsesforanstaltninger for Rådet inden for en frist på ti arbejdsdage fra dagen for meddelelsen af afgørelsen. I dette tilfælde kan Rådet med kvalificeret flertal træffe anden afgørelse inden for en frist på 20 arbejdsdage.

Den almindelige overenskomst om told og udenrigshandel 1994

- 19 Den almindelige overenskomst om told og udenrigshandel 1994 (herefter »GATT 1994«), der findes i bilag IA til overenskomsten om oprettelse af Verdenshandelsorganisationen (herefter »WTO«), og som er godkendt på Det Europæiske Fællesskabs vegne ved Rådets afgørelse 94/800/EF af 22. december 1994 om indgåelse på Det Europæiske Fællesskabs vegne af de aftaler, der er resultatet af de multilaterale forhandlinger i Uruguay-rundens regi (1986-1994), for så vidt angår de områder, der hører under Fællesskabets kompetence (EFT L 336, s. 1), bestemmer i artikel XIX, stk. 1, litra a):

»Såfremt det følger af en uforudset udvikling af omstændighederne og af de forpligtelser, herunder toldindrømmelser, som en kontraherende part har påtaget sig i henhold til nærværende overenskomst, at et produkt indføres på denne kontraherende parts territorium i så store mængder og på sådanne betingelser, at det påfører eller truer med at påføre de nationale producenter af lignende produkter eller af direkte konkurrerende produkter alvorlig skade, kan denne

kontraherende part for så vidt angår dette produkt, i det omfang og inden for den periode, der kan være nødvendig for at forhindre eller genoprette denne skade, suspendere forpligtelsen helt eller delvis samt tilbagekalde eller ændre indrømmelsen.«

Aftalen om beskyttelsesforanstaltninger

- 20 Aftalen om beskyttelsesforanstaltninger, der også findes i bilag IA til overenskomsten om oprettelse af WTO, bestemmer i artikel 7, stk. 5, at »ingen beskyttelsesforanstaltning kan anvendes igen for importen af en vare, der har været underlagt en sådan foranstaltning, truffet efter WTO-overenskomstens ikrafttrædelsesdato, i en periode svarende til den, i hvilken en sådan foranstaltning tidligere blev anvendt, forudsat at ikke-anvendelsesperioden er mindst to år«.

Forordning (EF) nr. 764/97

- 21 Efter at den italienske regering havde anmodet om en forlængelse af de beskyttelsesforanstaltninger mod indførsel af ris med oprindelse i OLT, som blev fastsat ved Rådets forordning (EF) nr. 304/97 af 17. februar 1997 (EFT L 51, s. 1), vedtog Kommissionen i henhold til OLT-afgørelsens artikel 109 forordning (EF) nr. 764/97 af 23. april 1997 om beskyttelsesforanstaltninger over for indførsel af ris med oprindelse i de oversøiske lande og territorier (EFT L 112, s. 3).
- 22 Ved denne forordnings artikel 1 blev der indført et toldkontingent for indførsel af ris henhørende under KN-kode 1006 med oprindelse i OLT med toldfritagelse på

indtil 10 000 tons ris med oprindelse på Montserrat og på Turks- og Caicosøerne og på 59 610 tons ris med oprindelse i andre OLT.

- 23 Forordning nr. 764/97 fandt ifølge artikel 7, stk. 2, anvendelse fra den 1. maj til den 30. september 1997.
- 24 I medfør af artikel 1, stk. 5, i OLT-afgørelsens bilag IV indbragte den spanske regering og Det Forenede Kongeriges regering derefter forordning nr. 764/97 for Rådet med anmodning om en forhøjelse af kontingentet, der var tildelt Montserrat og Turks- og Caicosøerne.

Forordning nr. 1036/97

- 25 Den 2. juni 1997 udstedte Rådet forordning nr. 1036/97, som i henhold til sin artikel 7 ophæver forordning nr. 764/97.
- 26 Rådets forordning adskiller sig i det væsentlige fra Kommissionens forordning med hensyn til kontingentets størrelse og den periode, hvorunder den finder anvendelse.

27 Artikel 1 i forordning nr. 1036/97 bestemmer:

»Indførsel til Fællesskabet af ris henhørende under KN-kode 1006 med oprindelse i OLT med toldfritagelse begrænses i perioden 1. maj til 30. november 1997 til følgende mængder udtrykt som afskallet ris:

a) 13 430 tons ris med oprindelse på Montserrat og Turks- og Caicosøerne, og

b) 56 180 tons ris med oprindelse i andre OLT.«

28 Forordning nr. 1036/97, der trådte i kraft den 10. juni 1997, dagen for dens offentliggørelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*, fandt anvendelse fra den 1. maj til den 30. november 1997.

Fællesskabets rismarked

29 Der sondres mellem ris af japonica-typen og ris af indica-typen.

- 30 I Fællesskabet er de risproducerende lande i det væsentlige Frankrig, Spanien og Italien. Ca. 80% af den ris, der produceres i Fællesskabet, er japonica-ris, og 20% er indica-ris. Japonica-ris bruges især i de sydlige medlemsstater, mens indica-ris navnlig bruges i de nordlige medlemsstater.
- 31 Fællesskabet har en overskudsproduktion af japonica-ris og er eksportør af denne rissort. Derimod producerer det ikke indica-ris i tilstrækkeligt omfang til at dække sine egne behov og er importør af denne rissort.
- 32 Risen skal forarbejdes for at kunne anvendes som levnedsmiddel. Efter høsten afskalles risen, hvorefter den slibes i flere omgange.
- 33 Risens enhedsværdi forøges for hvert forarbejdningsstrin. Endvidere medfører forarbejdning af ris en formindskelse af dens oprindelige vægt.
- 34 Normalt sondres mellem fire forarbejdningsstrin:

— Uafskallet ris: Dette er risen, som den høstes, og hvor den endnu er uegnet som levnedsmiddel.

- Afskallet ris (også betegnet »brown rice«): Skallerne er fjernet fra denne ris, der kan anvendes som levnedsmiddel, men som også kan forarbejdes yderligere.

- Delvis sleben ris (også betegnet delvis poleret ris): Ris, hvorfra en del af sølvhinderne er fjernet. Denne ris er et halvfabrikata, der normalt sælges med henblik på at blive videreforarbejdet og ikke med henblik på forbrug.

- Sleben ris (også betegnet poleret ris): Færdigforarbejdet ris, hvorfra skallerne og sølvhinderne er fjernet.

35 Forarbejdningen af uafskallet ris til sleben ris kan enten ske i en enkelt etape eller i flere etaper. Følgelig kan producenter af sleben ris bruge såvel uafskallet ris som afskallet ris og delvis sleben ris som råvare.

36 Fællesskabet producerer kun sleben ris, mens De Nederlandske Antiller kun producerer delvis sleben ris. Den delvis slebne ris med oprindelse i De Nederlandske Antiller må derfor underkastes en endelig bearbejdning for at kunne anvendes som levnedsmiddel i Fællesskabet.

37 En række virksomheder, der er etableret i De Nederlandske Antiller, forarbejder dér afskallet ris med oprindelse i Surinam og Guyana til delvis sleben ris.

- 38 Denne forarbejdning er tilstrækkelig til at give denne ris status som ris med oprindelse i OLT ifølge bestemmelserne i OLT-afgørelsens bilag II.

Søgsmålet

- 39 Den nederlandske regering har nedlagt påstand om annullation af forordning nr. 1036/97 og om, at Rådet tilpligtes at betale sagens omkostninger.
- 40 Den har til støtte for søgsmålet påberåbt sig syv anbringender, nemlig henholdsvis tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet, tilsidesættelse af artikel 7, stk. 5, i aftalen om beskyttelsesforanstaltninger samt af traktatens artikel 228, stk. 7, tilsidesættelse af OLT-afgørelsens artikel 109, stk. 1, af samme afgørelses artikel 109, stk. 2, magtfordrejning, tilsidesættelse af OLT-afgørelsens bilag IV og endelig tilsidesættelse af EF-traktatens artikel 190 (nu artikel 253 EF).
- 41 Rådet har nedlagt påstand om afvisning, subsidiært frifindelse, og om, at Kongeriget Nederlandene tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Det første anbringende vedrørende tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet

- 42 Den nederlandske regering har anført, at Rådet har tilsidesat retssikkerhedsprincippet, idet det undlod at fastlægge, hvilken retstilstand der vil foreligge, når

toldkontingentet i henhold til artikel 1 i forordning nr. 1036/97 blev udtømt. De pågældende virksomheder og de øvrige berørte var ikke i stand til at kende deres rettigheder og forpligtelser, når dette kontingent var opbrugt.

- 43 Hertil bemærkes, at fællesskabslovgivningen skal være klar, og de retsundergivne må kunne forudse dens anvendelse (jf. i denne retning dom af 15.12.1987, sag 325/85, Irland mod Kommissionen, Sml. s. 5041, præmis 18).
- 44 I det foreliggende tilfælde er der ved artikel 1 i forordning nr. 1036/97 indført et toldkontingent, der giver mulighed for indførsel af ris med oprindelse i OLT henhørende under KN 1006 med toldfritagelse med indtil 13 430 tons ris med oprindelse på Montserrat og Turks- og Caicosøerne og 56 180 tons ris med oprindelse i andre OLT.
- 45 Det fremgår af ordlyden af denne bestemmelse, at forordning nr. 1036/97, i modsætning til hvad sagsøgeren har hævdet, var tilstrækkelig klar og præcis med hensyn til følgerne af, at der blev indført et toldkontingent, og at det eventuelt blev opbrugt. Denne forordning havde ikke til formål i perioden fra 1. maj til 30. november 1997 at forbyde indførsel af ris med oprindelse i OLT ud over det fastsatte kontingent. Den fastsatte en grænse for, hvor mange tons ris der kunne indføres i denne periode med toldfritagelse. Såfremt kontingentet blev udtømt, kunne der fortsat indføres OLT-ris, men uden denne toldfritagelse.
- 46 Efter udtømming af et toldkontingent som det, der er tale om her, kan de pågældende produkter nemlig altid indføres, men mod betaling af skyldig told (jf. i denne retning dom af 8.2.2000, sag C-17/98, Emesa Sugar, Sml. I, s. 675, præmis 45).

- 47 Det følger ligeledes af syvende, ottende og fjortende betragtning til forordning nr. 1036/97, at Rådet for at afhjælpe den ugunstige situation på Fællesskabets rismarked blot havde til hensigt i en begrænset periode ud over indførsler af en vis størrelse at begrænse de præferencevilkår, som gjaldt for ris med oprindelse i OLT, nemlig at den kunne indføres til Fællesskabet med toldfritagelse.
- 48 Det fremgår af disse betragtninger, at forordning nr. 1036/97 ikke er i strid med retssikkerhedsprincippet, som hører til Fællesskabets retsorden.
- 49 Sagsøgerens første anbringende må følgelig forkastes.

Det andet anbringende vedrørende tilsidesættelse af artikel 7, stk. 5, i aftalen om beskyttelsesforanstaltninger samt af traktatens artikel 228, stk. 7

- 50 Den nederlandske regering har anført, at Rådet ved at udstede forordning nr. 1036/97 nogle måneder efter, at forordning nr. 304/97 udløb, ikke har overholdt artikel 7, stk. 5, i aftalen om beskyttelsesforanstaltninger og dermed heller ikke traktatens artikel 228, stk. 7. Da forpligtelsen i artikel 7, stk. 5, i aftalen om beskyttelsesforanstaltninger er klar, præcis og ubetinget, finder den umiddelbar anvendelse, og det påhviler Fællesskabets retsinstanser, når der indbringes sager for dem i henhold til traktatens artikel 173, at efterprøve, om den er overholdt.
- 51 Med hensyn til domstolsprøvelsen af en fællesskabsretsakts lovlighed i forhold til WTO's regler har Rådet og Kommissionen anført, at grundene til, at GATT 1947 ikke har direkte virkning — nemlig den mulighed for en nedjustering af forpligtelsernes niveau, som den giver, og de temmelig liberale bestemmelser for tvistbilæggelsesordningen — fortsat består, selv efter at GATT 1947 er

erstattet af WTO's regler. Artikel 7, stk. 5, i aftalen om beskyttelsesforanstaltninger har følgelig ikke direkte virkning, således at sagsøgeren ikke kan påberåbe sig den.

- 52 Subsidiært har de gjort gældende, at denne bestemmelse i aftalen om beskyttelsesforanstaltninger under alle omstændigheder ikke er blevet tilsidesat, simpelthen fordi denne aftale ikke gælder for forholdet mellem OLT og Fællesskabet. OLT og Fællesskabet er ifølge traktatens artikel 133 et frihandelsområde, og artikel XXIV i GATT 1994 giver mulighed for at fravige bestemmelserne i samme aftales artikel XIX med hensyn til beskyttelsesforanstaltninger.
- 53 Med hensyn til spørgsmålet om anvendelsen af overenskomsten om oprettelse af WTO og aftalerne og forståelserne i bilagene hertil (herefter »WTO-aftalerne«) i fællesskabsretsordenen fremgår det af dommen af 23. november 1999, Portugal mod Rådet (sag C-149/96, Sml. I, s. 8395, præmis 42-47), at WTO-aftalerne efter deres art og opbygning i princippet ikke udgør regler, hvis overholdelse i fællesskabsinstitutionernes retsakter er genstand for efterprøvelse ved Domstolen.
- 54 Det fremgår ligeledes af denne retspraksis, at det kun er, såfremt Fællesskabet har ønsket at opfylde en særlig inden for rammerne af WTO påtaget forpligtelse, eller når den pågældende fællesskabsretsakt udtrykkeligt henviser til bestemte bestemmelser i WTO-aftalerne, at det tilkommer Domstolen at efterprøve den pågældende fællesskabsretsakts lovlighed efter WTO-bestemmelserne (dommen i sagen Portugal mod Rådet, præmis 49).
- 55 Dette var imidlertid ikke tilfældet her. Det står fast, at forordning nr. 1036/97 ikke havde til formål at sikre opfyldelsen i fællesskabsretsordenen af en særlig forpligtelse påtaget inden for rammerne af WTO, og at den heller ikke udtrykkeligt henviser til præcise bestemmelser i WTO-aftalerne. Den havde til formål i henhold til OLT-afgørelsens artikel 109 at indføre beskyttelsesforan-

staltninger mod indførsel af ris med oprindelse i OLT for at fjerne alvorlige forstyrrelser på fællesskabsmarkedet for ris eller risikoen for sådanne forstyrrelser.

- 56 Det følger heraf, at den nederlandske regering ikke kan hævde, at forordning nr. 1036/97 er blevet indført i strid med artikel 7, stk. 5 i aftalen om beskyttelsesforanstaltninger, og dermed heller ikke, at den er blevet indført i strid med traktatens artikel 228, stk. 7.
- 57 Det andet anbringende må følgelig forkastes.

Det tredje anbringende vedrørende tilsidesættelse af OLT-afgørelsens artikel 109, stk. 1

Det første led

- 58 Med dette anbringendes første led gør den nederlandske regering gældende, at det er med urette, at Rådet har antaget, at OLT-afgørelsens artikel 109 gav bemyndigelse til at indføre beskyttelsesforanstaltninger med begrundelse i de mængder af produkter med oprindelse i OLT, der blev indført til Fællesskabet.
- 59 Den har fremhævet, at traktatens artikel 132 som mål for medlemsstaterne fastsætter, at de i deres samhandel med OLT anvender samme regler, som de i henhold til traktaten anvender indbyrdes. Desuden er forøgelse af samhandelen med OLT i henhold til traktatens artikel 3, litra r), et af OLT-ordningens mål.

Under disse omstændigheder kan omfanget af indførsler til lave priser af ris med oprindelse i OLT ikke være begrundelse for at indføre beskyttelsesforanstaltninger.

- 60 Den nederlandske regering har erkendt, at Rådet kan træffe beskyttelsesforanstaltninger, men kun når betingelserne i traktatens artikel 134 er opfyldt. Den har tilføjet, at den omstændighed, at forordning nr. 1036/97 er den anden beskyttelsesforanstaltning, der er indført på kort tid, godtgør, at det ikke er et enkeltstående problem, som bekæmpes i dette tilfælde, men et strukturelt problem. Beskyttelsesforanstaltninger er imidlertid ikke tænkt som instrument hertil.
- 61 I denne forbindelse skal der indledningsvis henvises til arten af den associering for OLT, som er fastsat i traktaten. Denne associering omfattes af ordningen i traktatens fjerde del (artikel 131-136), og traktatens almindelige bestemmelser finder derfor kun anvendelse på de oversøiske lande og territorier, når der udtrykkelig henvises hertil (jf. dom af 12.1.1992, sag C-260/90, Leplat, Sml. I, s. 643, præmis 10).
- 62 Ifølge traktatens artikel 131 er formålet med denne associering at fremme den økonomiske og sociale udvikling i OLT og at oprette nære økonomiske forbindelser mellem disse og Fællesskabet som helhed.
- 63 I traktatens artikel 132 fastsættes associeringens mål, og det bestemmes bl.a., at medlemsstaterne i deres samhandel med OLT anvender samme regler, som de anvender indbyrdes, mens hvert OLT i sin samhandel med medlemsstaterne og de øvrige OLT anvender samme regler, som det anvender over for den europæiske stat, med hvilken det opretholder særlige forbindelser.

- 64 Denne ordning for associering med OLT begunstiger disse lande og territorier, hvis økonomiske og sociale udvikling den har til formål at fremme. Dette begunstigelsesprincip er navnlig afspejlet i toldfritagelsen for varer med oprindelse i OLT ved import til Fællesskabet (jf. dom af 26.10.1994, sag C-430/92, Nederlandene mod Kommissionen, Sml. I, s. 5197, præmis 22).
- 65 Imidlertid fremgår det ligeledes af Domstolens praksis, at når Rådet træffer foranstaltninger i henhold til traktatens artikel 136, stk. 2, skal det ikke blot tage hensyn til de principper, der findes i traktatens fjerde del, men også til de øvrige principper i fællesskabsretten, herunder dem, der vedrører den fælles landbrugs-politik (jf. Domstolens dom af 11.2.1999, sag C-390/95 P, Antillean Rice Mills m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 769, præmis 37, og Emesa Sugar-dommen, præmis 38).
- 66 Dette resultat bekræftes i øvrigt af traktatens artikel 3, litra r), og artikel 131, som bestemmer, at Fællesskabet skal fremme de oversøiske landes og territoriers økonomiske og sociale udvikling, uden at dette dog indebærer en forpligtelse til at privilegere disse (Domstolens dom i sagen Antillean Rice Mills m.fl. mod Kommissionen, præmis 38).
- 67 I forbindelse med dets afvejning af de forskellige målsætninger i traktaten kan Rådet, som på dette punkt råder over et vidt skøn i overensstemmelse med det politiske ansvar, det har fået tillagt ved traktatens artikler, herunder artikel 136, i givet fald blive nødt til at begrænse visse fordele, som tidligere er indrømmet OLT (jf. Emesa Sugar-dommen, præmis 39).
- 68 Det følger heraf, at når Rådet finder, at indførslerne af ris med oprindelse i OLT medfører eller, navnlig på grund af deres omfang, risikerer at medføre alvorlige forstyrrelser på Fællesskabets rismarked, kan det blive nødt til, som en undtagelse

fra princippet i traktatens artikel 132, stk. 1, og artikel 101, stk. 1, i OLT-afgørelsen, at begrænse visse fordele, som tidligere var indrømmet OLT.

- 69 Den nederlandske regerings argument om, at de fordele, der er tillagt OLT som led i associeringens fremadskridende gennemførelse i henhold til traktatens artikel 132, ikke kan anfægtes med begrundelse i de mængder af produkter med oprindelse i OLT, der indføres til Fællesskabet, kan følgelig ikke lægges til grund.
- 70 I øvrigt bemærkes, i modsætning til hvad den nederlandske regering har anført, at Rådets kompetence til at træffe beskyttelsesforanstaltninger ikke er begrænset til det tilfælde, der omhandles i traktatens artikel 134. Denne bestemmelse angår nemlig kun en særlig situation. Den har ikke til formål at begrænse den generelle rækkevidde af Rådets kompetence, som er fastsat i traktatens artikel 136, stk. 2, til at fastsætte de nærmere retningslinjer for associeringens gennemførelse på grundlag af alle traktatens principper (jf. i denne retning Domstolens dom i sagen Antillean Rice Mills m.fl. mod Kommissionen, præmis 41).
- 71 Det tredje anbringendes første led må følgelig forkastes.

Det andet led

- 72 Med samme anbringendes andet led har den nederlandske regering anført, at det er åbenbart urigtigt at fastslå, som det gøres i præamblen til forordning nr. 1036/97, at der blev indført ris med oprindelse i OLT i så betydelige mængder, at det medførte eller risikerede at medføre forstyrrelser på Fællesskabets rismarked.

- 73 Indledningsvis bemærkes, at det fremgår af Domstolens faste praksis, at fællesskabsinstitutionerne har et vidt skøn ved anvendelsen af OLT-afgørelsens artikel 109 (jf. i denne retning Domstolens dom i sagen Antillean Rice Mills m.fl. mod Kommissionen, præmis 48).
- 74 Når der er tale om et sådant skøn, påhviler det Fællesskabets retsinstanser at begrænse sig til at prøve, om afgørelsen er åbenbart urigtig eller behæftet med magtfordrejning, eller om fællesskabsinstitutionerne åbenbart har overskredet grænserne for deres skøn (jf. Domstolens dom i sagen Antillean Rice Mills m.fl. mod Kommissionen, præmis 48; jf. i denne retning ligeledes dom af 17.1.1985, sag 11/82, Piraiki-Patraki m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 207, præmis 40, og af 12.7.2001, sag C-189/01, Jippes m.fl., Sml. I, s. 5689, præmis 80).
- 75 Fællesskabets retsinstansers prøvelsesret må navnlig begrænses, når fællesskabsinstitutionerne som i det foreliggende tilfælde skal afveje modstående interesser og således vælge mellem forskellige muligheder inden for rammerne af de politiske valg, som henhører under deres særlige ansvarsområder (jf. hertil Emesa Sugar-dommen, præmis 53).

De mængder ris med oprindelse i OLT, der er indført til Fællesskabet

- 76 Den nederlandske regering har fremhævet, at fællesskabsproduktionen af indica-ris i høstårene 1992/1993-1996/1997 var utilstrækkelig til at dække Fællesskabets behov, og at dette strukturelle underskud måtte afhjælpes ved hjælp af indførsler. Under disse omstændigheder kunne omfanget af indførsler af ris med oprindelse i OLT ifølge den nederlandske regering hverken forstyrre eller true med at forstyrre Fællesskabets rismarked.

- 77 Den nederlandske regering har tilføjet, at Kommissionen, da den udstedte forordning nr. 764/97, ikke har givet det udvalg sammensat af repræsentanter for medlemsstaterne og med en repræsentant for Kommissionen som formand, der omhandles i artikel 1, stk. 2, i bilag IV til OLT-afgørelsen (herefter »udvalget«), nogen oplysning, som kunne vise, at indførslerne af ris med oprindelse i OLT var af et sådant omfang, at de medførte eller risikerede at medføre alvorlige forstyrrelser på Fællesskabets rismarked. Da Rådet udstedte forordning nr. 1036/97, fastslog det heller ikke, at omfanget af indførslerne af ris med oprindelse i OLT medførte eller risikerede at medføre sådanne forstyrrelser. Det anså Kommissionens konstateringer herom for at være godtgjort uden på nogen måde at undersøge dem.
- 78 I øvrigt har den nederlandske regering anført, at der er andre årsager, som kan påvises, til forstyrrelserne på Fællesskabets rismarked. Størstedelen af den indicaris, der indførtes til Fællesskabet, blev indført fra andre tredjelande end OLT, og siden høståret 1995/1996 er indførslerne fra disse lande steget yderligere.
- 79 Kommissionen har anført, at indførslerne af ris med oprindelse i OLT i løbet af høståret 1995/1996 er fordoblet i forhold til det foregående høstår, og det skønt forbruget i Fællesskabet, selv om det er forøget, ikke er forøget i samme forhold. Den har gjort gældende, at Rådet med rette kunne antage, at forøgelsen af indførslerne af ris med oprindelse i OLT var årsagen til forstyrrelserne i Fællesskabets rissektor eller kunne true med at fremkalde sådanne forstyrrelser.
- 80 Den italienske regering har anført, at princippet om AVS/OLT-kumulation af oprindelsen, som følger af OLT-afgørelsen, har haft til følge, at betydelige mængder ris produceret i AVS-staterne er blevet omdelt til OLT for at blive forarbejdet dér, selv minimalt, og dernæst eksporteret toldfrit til Fællesskabets marked.

- 81 Hertil bemærkes for det første, at som Rådet kunne anslå på grundlag af oplysninger fra Eurostat for høstårene 1992/1993-1995/1996, blev indførslerne af ris med oprindelse i OLT forøget meget betydeligt og hurtigt i disse høstår, da de steg fra 77 000 tons i 1992/1993 til over 212 000 tons i 1995/1996.
- 82 Den nederlandske regering har i øvrigt erkendt, at indførslerne af ris af indica-typen med oprindelse i OLT siden OLT-afgørelsens ikrafttræden er steget konstant, selv om denne stigning efter dens opfattelse, i betragtning af at fællesskabsproduktionen af indica-ris er utilstrækkelig til at tilfredsstille forbrugsbehovene i Fællesskabet, ikke gav grundlag for vedtagelse af beskyttelsesforanstaltninger.
- 83 Det må for det andet fastslås, at Fællesskabet som led i den fælles landbrugs-politik har tilskyndet EF-landbrugerne til at skifte fra dyrkning af japonica-ris til dyrkning af indica-ris med henblik på at gennemføre en omstilling inden for rissektoren. Med dette formål for øje har Rådet udstedt forordning (EØF) nr. 3878/87 af 18. december 1987 om produktionsstøtten for visse rissorter (EFT L 365, s. 3), som er ændret flere gange og derefter blevet ophævet fra høståret 1996/1997 ved Rådets forordning (EF) nr. 3072/95 af 22. december 1995 om den fælles markedsordning for ris (EFT L 329, s. 18). Forordning nr. 304/97 havde, således som det fremgår af ottende betragtning, udtrykkeligt til formål at begrænse indførslerne af billig ris med oprindelse i OLT, således at denne omlægning ikke blev truet.
- 84 Under disse omstændigheder kunne Rådet med rette være af den opfattelse, at denne udvikling i den fælles landbrugspolitik, som den nederlandske regering ikke har anfægtet, ville være blevet undergravet, såfremt OLT havde fået adgang til at dække hele Fællesskabets efterspørgsel efter indica-ris.

- 85 Den nederlandske regering har således ikke godtgjort, at Rådet har foretaget et åbenbart urigtigt skøn ved at antage, at indførslerne af ris med oprindelse i OLT var steget stærkt, og at denne stigning gjorde det nødvendigt at indføre et toldkontingent med henblik på at holde indførslerne til Fællesskabet af ris med oprindelse i OLT inden for grænser, der er forenelige med hensynet til ligevægten på fællesskabsmarkedet.

Prisen på ris med oprindelse i OLT, som indføres til Fællesskabet

- 86 Subsidiært har den nederlandske regering anført, at den omstændighed, at priserne på indica-ris på det italienske og det spanske marked begyndte at falde i oktober 1996, og på trods af en let fornyet stigning på det italienske marked fra januar 1997 forblev lavere end Fællesskabets interventionspriser, på ingen måde godtgør, at betingelserne for at anvende OLT-afgørelsens artikel 109, stk. 1, var opfyldt.
- 87 Den nederlandske regering gør gældende, at de omstændigheder, som Rådet har fremført for at godtgøre, at prisen på ris med oprindelse i OLT er betydelig lavere end prisen på fællesskabsris, er uden betydning. Den har hævdet, at der ikke er konkurrence mellem fællesskabsris og ris med oprindelse i OLT med hensyn til uafskallet ris.
- 88 Rådet har henvist til de af Eurostat meddelte data som bevis for, at prisen på indica-ris var udsat for et brat fald på det italienske og det spanske marked fra oktober 1996, hvorefter den stabiliserede sig på et niveau væsentligt under interventionsprisen.

- 89 Rådet har gjort gældende, at denne henvisning til prisudviklingen for uafskallet ris er relevant, da denne ris konkurrerer med delvis sleben ris med oprindelse i OLT hos fællesskabsproducenterne af sleben ris. Denne henvisning omfatter i øvrigt ingen prissammenligning mellem fællesskabsris og ris med oprindelse i OLT på noget produktionstrin, men kun en prisudvikling for uafskallet fællesskabsris.
- 90 Som nævnt i nærværende doms præmis 36 er den ris, der har oprindelse i De Nederlandske Antiller, delvis sleben ris. Den eksporteres til Fællesskabet for der at blive forarbejdet til sleben ris.
- 91 Det følger heraf, at den konkurrerer med uafskallet fællesskabsris hos Fællesskabets producenter af sleben ris, og at en forøgelse af indførslerne af ris med oprindelse i OLT derfor kan trykke priserne på uafskallet fællesskabsris.
- 92 Det fremgår således ikke, i modsætning til hvad den nederlandske regering hævder, at Rådets henvisning til prisen på uafskallet fællesskabsris er uden betydning.
- 93 I denne forbindelse bemærkes, at det fremgår af sagen, at indica-ris, efter at være faldet fra 351 ECU pr. ton (oktober 1996) til 320 ECU pr. ton (november 1996), altså 30 ECU under interventionsprisen, endnu blev udbudt til en pris på 320 ECU i slutningen af maj 1997, altså 35 ECU under interventionsprisen, som var steget. Med hensyn til prisen på det italienske marked, der faldt fra 364 ECU pr. ton (oktober 1996) til 319 ECU pr. ton (december 1996), steg den ganske vist til 344 ECU pr. ton, men lå stadig 11 ECU under interventionsprisen.

- 94 I betragtning af disse omstændigheder må det lægges til grund, at den nederlandske regering ikke har godtgjort, at Rådet foretog et åbenbart urigtigt skøn ved at antage, at den massive indførsel af ris med oprindelse i OLT alvorligt kunne forstyrre Fællesskabets rismarked.

Årsagsforbindelsen mellem indførslen af ris med oprindelse i OLT og forstyrrelserne på fællesskabsmarkedet

- 95 Hvad endelig angår årsagsforbindelsen mellem indførslen af ris med oprindelse i OLT og forstyrrelserne på fællesskabsmarkedet har den nederlandske regering gjort gældende, at Rådet ikke har påvist en sådan forbindelse.

- 96 Priserne på verdensmarkedet er væsentligt lavere end priserne på ris med oprindelse i OLT, og i den forbindelse har indførslen af ris fra tredjelande (især USA og Ægypten) med fritagelse for indførselsafgifter haft en stor indflydelse på Fællesskabets rismarked. Prisen på dette marked kan ifølge den nederlandske regering ikke tilskrives indførslerne af ris med oprindelse i OLT til Fællesskabet, men skyldes snarere indførslen af betydelige mængder billigere indica-ris hidrørende fra tredjelande, for hvilke Kommissionen har åbnet toldkontingenter.

- 97 Den nederlandske regering er på denne baggrund af den opfattelse, at Rådet ikke har godtgjort, at indførslerne af ris med oprindelse i OLT på grund af deres omfang truede med at fremkalde alvorlige forstyrrelser på Fællesskabets rismarked.

- 98 Heroverfor har Rådet og intervenienterne fremhævet, at Rådet på anvendelsesområdet for OLT-afgørelsens artikel 109 har et vidt skøn, og at det i dette tilfælde med rimelighed kunne nå til det resultat, at indførsel uden nogen begrænsning af indica-ris med oprindelse i OLT stadig fremkaldte eller truede med at fremkalde forstyrrelser på Fællesskabets rismarked.
- 99 De er af den opfattelse, at det er tilstrækkeligt til at indføre beskyttelsesforanstaltninger i henhold til OLT-afgørelsens artikel 109, stk. 1, at tungtvejende indicier tyder på, at indførslerne af produkter med oprindelse i OLT medfører eller risikerer at medføre problemer i Fællesskabet.
- 100 Indledningsvis bemærkes, at Kommissionen i henhold til OLT-afgørelsens artikel 109, stk. 1, kan træffe beskyttelsesforanstaltninger, enten såfremt anvendelse af OLT-afgørelsen medfører alvorlige forstyrrelser i en erhvervssektor i Fællesskabet eller i en eller flere medlemsstater eller bringer disses finansielle stabilitet udadtil i fare, eller såfremt der opstår vanskeligheder, der vil kunne medføre en forringelse af situationen i en erhvervssektor inden for Fællesskabet eller i en af dets regioner.
- 101 Hvad på den ene side angår den nederlandske regerings argument om, at risikoen for forstyrrelser på Fællesskabets rismarked ikke kunne tilskrives indførslerne af ris med oprindelse i OLT, men de toldkontingenter, der blev åbnet i henhold til Rådets forordning (EF) nr. 1522/96 af 24. juli 1996 om åbning og forvaltning af visse toldkontingenter for indførsel af ris og brudris (EFT L 190, s. 1), bemærkes, at på det tidspunkt, da Rådet udstedte forordning nr. 1036/97, fandt forordning nr. 1522/96, som tillader indførsel til Fællesskabet af indica-ris med oprindelse i tredjelande med toldfritagelse, for en stor del ikke anvendelse. Som Kommissionen nemlig har påpeget i sit indlæg, var de mængder af WTO-kontingenter, som efter forordning nr. 1522/96 var bestemt for USA, og som med hensyn til sleben ris eller delvis sleben ris udgjorde over halvdelen af det samlede kontingent, der blev indført ved denne forordning, endnu ikke blevet frigivet, da der ikke var indgået en aftale med USA om de nærmere bestemmelser for udførsel.

- 102 Den nederlandske regerings argument om, at Kommissionen har bidraget til forstyrrelserne på fællesskabs-markedet ved at stimulere udførslerne af ris fra visse tredjelande til fællesskabsmarkedet, kan heller ikke lægges til grund. Med hensyn til f.eks. Ægypten bemærkes, som Kommissionen med rette har anført, at der har bestået et ægyptisk kontingent siden 1973, at der er tale om japonica-ris, og at der under alle omstændigheder ikke har været nogen indførsel, fordi denne ris, på trods af den bevilgede nedsættelse af tolden, ikke var konkurrencedygtig på fællesskabsmarkedet.
- 103 Desuden bemærkes, at selv om indførslerne af ris fra tredjelande havde indflydelse på Fællesskabets rismarked, står det dog fast, at Rådet i betragtning af oplysningerne om forøgelsen af indførslerne af ris med oprindelse i OLT og prisen på denne ris med rimelighed kunne antage, at der var en forbindelse mellem disse indførsler og forstyrrelserne eller risikoen for forstyrrelser på Fællesskabets rismarked.
- 104 Det betydelige prisfald på fællesskabsris samtidig med en betydelig forøgelse af indførslerne af ris med oprindelse i OLT var nemlig tungtvejende indicier, der tydede på, at disse indførsler medførte eller risikerede at medføre alvorlige problemer på Fællesskabets rismarked.
- 105 I betragtning af fællesskabsinstitutionernes vide skøn på anvendelsesområdet for OLT-afgørelsens artikel 109 og i betragtning af, at dette skøn ikke blot omfatter arten og rækkevidden af de bestemmelser, der skal vedtages, men også i et vist omfang konstateringen af de grundlæggende fakta (jf. i denne retning dom af 19.11.1998, sag C-150/94, *Det Forenede Kongerige mod Rådet*, Sml. I, s. 7235, præmis 55, og af 6.7.2000, sag C-289/97, *Eridania*, Sml. I, s. 5409, præmis 48), kan det ikke antages, at Rådet har foretaget en åbenbar fejlvurdering af de oplysninger, som det rådede over på det tidspunkt, hvor forordning nr. 1036/97 blev udstedt.

106 Det tredje anbringendes andet led må følgelig forkastes.

107 Det følger af det foregående, at det tredje anbringende må forkastes.

Det fjerde anbringende vedrørende tilsidesættelse af OLT-afgørelsens artikel 109, stk. 2

108 Med det fjerde anbringende, som består af fem led, har den nederlandske regering gjort gældende, at Rådet har tilsidesat OLT-afgørelsens artikel 109, stk. 2.

Det første led

109 Med det første led af dette anbringende gør den nederlandske regering gældende, at forordning nr. 1036/97 er i strid med OLT-afgørelsens artikel 109, stk. 2, og tilsidesætter præferenceordenen for medlemsstater/OLT/AVS-stater/tredjelande. Ved denne forordning er OLT blevet stillet ugunstigt sammenlignet med AVS-staterne og tredjelande, idet disse har fået adgang til at eksportere en større mængde ris til Fællesskabets område end den, der kan eksporteres fra OLT.

110 Den nederlandske regering har anført, at mens artikel 1 i forordning nr. 1036/97 begrænsede den mængde ris med oprindelse i OLT, der kunne indføres til Fællesskabet med toldfritagelse, i den pågældende periode, til 69 610 tons

udtrykt som afskallet ris, tillod forordning nr. 1522/96 i samme periode indførsel af en langt større mængde ris fra tredjelande.

- 111 Rådet og Kommissionen har anført, at den nederlandske regerings sammenligning hviler på et urigtigt grundlag. Rådet har fremhævet, at det i forordning nr. 1522/96 fastsatte kontingent består af 63 000 tons sleben eller delvis sleben ris på årsbasis, hvilket svarer til 91 000 tons udtrykt som afskallet ris. Til sammenligning var de i forordning nr. 304/97 og forordning nr. 1036/97 fastsatte kontingenter alene 114 338 tons udtrykt som afskallet ris for de første elleve måneder af 1997. Rådet har tilføjet, at selv om det kontingent, der blev fastsat ved beskyttelsesforanstaltningerne, var lavere end det, der gjaldt for samme periode i henhold til forordning nr. 1522/96, må det ikke glemmes, at der kun var tale om en lejlighedsvis begrænsning af indførslerne med fuld fritagelse for told af ris med oprindelse i OLT.
- 112 Hertil bemærkes, at det, som det fremgår af nærværende doms præmis 73-75, påhviler Fællesskabets retsinstanser at begrænse sig til at prøve, om Rådet, som har et vidt skøn, har foretaget et åbenbart urigtigt skøn ved at udstede forordning nr. 1036/97.
- 113 I modsætning til hvad den nederlandske regering hævder, fremgår det ikke af sagen, at iværksættelsen af forordning nr. 1036/97 og nr. 1522/96 har ført til, at AVS-stater og tredjelande begunstiges i forhold til OLT.
- 114 Som det nemlig fremgår af nærværende doms præmis 101, fandt forordning nr. 1522/96, som tillader indførsel til Fællesskabet af indica-ris fra tredjelande med toldfritagelse, for en stor dels vedkommende ikke anvendelse på det tidspunkt, da Rådet udstedte forordning nr. 1036/97.

- 115 I øvrigt viser de oplysninger, som Rådet har fremlagt under sagens behandling, og som omtales i nærværende doms præmis 111, at indførslerne af ris med oprindelse i OLT langt fra blev ugunstigt behandlet i forhold til indførslerne fra tredjelande, men tværtimod befandt sig i en ubestrideligt fordelagtig situation.
- 116 På baggrund af disse betragtninger må det fastslås, at forordning nr. 1036/97 ikke har medført, at AVS-staterne og tredjelande åbenbart er blevet stillet konkurrencemæssigt mere fordelagtigt end OLT.
- 117 Det følger heraf, at det fjerde anbringendes første led savner grundlag.

Det andet led

- 118 Med det fjerde anbringendes andet led har den nederlandske regering gjort gældende, at Rådet, da det udstedte forordning nr. 1036/97, ikke har undersøgt, hvilke konsekvenser denne forordning havde for De Nederlandske Antillers økonomi.
- 119 Ifølge OLT-afgørelsens artikel 109, stk. 2, skal enhver beskyttelsesforanstaltning opfylde den betingelse, at den bringer mindst mulig forstyrrelse i associeringens og Fællesskabets funktion, og den pålægger dermed fællesskabsinstitutionerne at indhente oplysninger om følgerne af de påtænkte foranstaltninger. Da forordning nr. 764/97 blev udstedt, indhentede Kommissionen imidlertid ifølge den nederlandske regering ikke oplysninger om de skadelige virkninger, som dens beslutning kunne have for de pågældende OLT-landes økonomi såvel som for de berørte virksomheder, og disse virkninger blev heller ikke taget i betragtning af Rådet ved udarbejdelsen af forordning nr. 1036/97.

- 120 Navnlig blev de eventuelle følger af forordning nr. 764/97 ikke undersøgt under udvalgs mødet den 11. april 1997. Hvad angår det partnerskabsmøde, der blev afholdt den 15. april 1997 på De Nederlandske Antillers anmodning, fandt det sted, da udvalget allerede var blevet hørt, og da Kommissionen allerede havde dannet sig en opfattelse med hensyn til indførelsen af beskyttelsesforanstaltningerne.
- 121 Ydermere har Rådet ikke undersøgt grunden til, at forordning nr. 1036/97 finder anvendelse til og med 30. november 1997, uden at toldkontingentet for ris med oprindelse i OLT forøges.
- 122 Rådet har heroverfor anført, at det efter Rettens dom af 14. september 1995 i sagen Antillean Rice Mills m.fl. mod Kommissionen (forenede sager T-480/93 og T-483/93, Sml. II, s. 2305) er fuldt ud informeret om situationen for den risforarbejdende industri i De Nederlandske Antiller og på Aruba.
- 123 Rådet har bestridt det anførte om, at det ikke skulle have undersøgt begrundelsen for, at forordning nr. 1036/97 anvendes til og med 30. november 1997. Det har anført, at det for at forlige principperne for OLT's associering med Fællesskabet og den fælles landbrugspolitik har besluttet, i betragtning af, at høsten finder sted i oktober i Guyana, og at fællesskabshøsten faktisk kommer på markedet fra anden halvdel af oktober, at lade beskyttelsesforanstaltningen have virkning indtil 30. november 1997, uden at forhøje toldkontingentet. Det konstaterer, at Nederlandene, da Kommissionens forordning blev behandlet i Rådet, end ikke anfægtede kontingentets størrelse.
- 124 Rådet har anført, at det inden for den institutionelle ligevægt kan og skal basere sig på de af Kommissionen indførte beskyttelsesforanstaltninger, som er grund-

laget for dets afgørelse, og under hvis udarbejdelse Kommissionens forberedende arbejde samt de forskellige medlemsstaters kompetence naturligvis spiller en væsentlig rolle. Det har anført, at den fremgangsmåde, der er fastlagt i artikel 1, stk. 5 og 7, i OLT-afgørelsens bilag IV, er en slags appelprocedure, hvorunder Rådet hverken kan eller skal gentage hele arbejdet med at efterprøve Kommissionens forordnings saglige rigtighed, men eventuelt kan begrænse sig til at behandle de punkter, som medlemsstaterne indbringer for det.

125 Indledningsvis bemærkes med hensyn til partnerskabsmødet den 15. april 1997, at den nederlandske regering ikke har fremlagt noget bevismiddel, der kan godtgøre, at Kommissionens afgørelse om beskyttelsesforanstaltninger allerede var truffet under dette møde, og at dette blot var en simpel formalitet.

126 I øvrigt fremgår det ikke af de oplysninger, som parterne har fremlagt, at Rådet skulle have undladt at opfylde sin forpligtelse til at undersøge beskyttelsesforanstaltningernes konsekvenser for De Nederlandske Antillers økonomi, før det udstedte forordning nr. 1306/97. Hertil bemærkes, som Rådet har anført, at når en medlemsstat i henhold til artikel 1, stk. 5, i OLT-afgørelsens bilag IV indbringer en afgørelse fra Kommissionen om indførelse af beskyttelsesforanstaltninger for det, er Rådet ikke forpligtet til at foretage en helt selvstændig undersøgelse, før det træffer afgørelse i henhold til artikel 1, stk. 7, i OLT-afgørelsens bilag IV, men kan med rette tage hensyn til de omstændigheder, på grundlag af hvilke Kommissionen havde besluttet at træffe sin afgørelse.

127 Det må følgelig fastslås, at det fjerde anbringendes andet led savner grundlag.

Det tredje, fjerde og femte led

- 128 Med det fjerde anbringendes tredje, fjerde og femte led gør den nederlandske regering gældende, at proportionalitetsprincippet, således som det fremgår af OLT-afgørelsens artikel 109, stk. 2, ikke er blevet overholdt ved udstedelse af forordning nr. 1036/97.
- 129 For det første har den nederlandske regering fremhævet, at ifølge OLT-afgørelsens artikel 109, stk. 2, kan de foranstaltninger, der træffes i henhold til samme bestemmelses stk. 1, ikke have en rækkevidde, der går ud over, hvad der er absolut nødvendigt for at afhjælpe de opståede vanskeligheder.
- 130 Dette krav er ikke imidlertid overholdt ved forordning nr. 1036/97. Ifølge den nederlandske regering ville en beskyttelsesforanstaltning, hvorved der blev fastsat en minimumspris, have været lige så hensigtsmæssig med henblik på at gennemføre det forfulgte mål og ville have været mindre indgribende for de berørte OLT og virksomheder, idet den ikke ville have medført en fuldstændig standsning af riseksporten til Fællesskabet.
- 131 Der skal i denne sammenhæng henvises til fast retspraksis, hvorefter det ved afgørelsen af, om en fællesskabsbestemmelse er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, er afgørende, om de midler, der bringes i anvendelse, er egnede til at virkeliggøre det tilstræbte mål og ikke går ud over, hvad der er nødvendigt for at virkeliggøre dette (dom af 13.5.1997, sag C-233/94, Tyskland mod Parlamentet og Rådet, Sml. I, s. 2405, præmis 54, af 14.7.1998, sag C-284/95, Safety Hi-Tech, Sml. I, s. 4301, præmis 57, og Domstolens dom i sagen Antillean Rice Mills m.fl. mod Kommissionen, præmis 52).

- 132 Det fremgår af fjortende betragtning til forordning nr. 1036/97, at Rådet har fundet, at indførelse af et toldkontingent vil sikre adgang for ris fra OLT til Fællesskabets marked for mængder, der ikke forstyrrer ligevægten på dette marked, men som så vidt muligt alligevel giver dette produkt en præferencebehandling, der stemmer overens med OLT-afgørelsens mål.
- 133 Formålet med forordning nr. 1036/97 var simpelthen at begrænse de toldfrie indførsler af ris med oprindelse i OLT. Den havde ikke til formål og har ikke haft til følge at forbyde indførslerne af dette produkt. Som det er fremhævet i nærværende doms præmis 45 og 46, kunne De Nederlandske Antiller, når toldkontingentet for indica-ris med oprindelse i OLT var opbrugt, altid udføre supplerende mængder mod betaling af skyldig told.
- 134 De i medfør af forordning nr. 1036/97 trufne beskyttelsesforanstaltninger, som blot undtagelsesvis, delvis og midlertidigt begrænsede den toldfrie indførsel af ris med oprindelse i OLT til Fællesskabet, var således tilpasset det af fællesskabsinstitutionerne forfulgte mål, således som det fremgår af denne forordning og af OLT-afgørelsen.
- 135 Hvad angår den nederlandske regerings argument om, at indførelsen af en minimumspris ville have påført OLT's økonomi færre forstyrrelser og ville have været lige så effektiv med henblik på at virkeliggøre de forfulgte mål, skal det bemærkes, at Fællesskabets retsinstanser, samtidig med at de påser overholdelsen af OLT's rettigheder, ikke — idet dette ville indebære fare for et indgreb i Rådets vide skøn — kan sætte deres skøn i stedet for Rådets med hensyn til valget af den foranstaltning, der er bedst egnet til at forhindre forstyrrelserne på Fællesskabets rismarked, når der ikke er ført bevis for, at de trufne foranstaltninger var åbenbart uegnede til at nå det tilstræbte mål (jf. i denne retning dom af 5.10.1994, sag C-280/93, Tyskland mod Rådet, Sml. I, s. 4973, præmis 94, og Jippes m.fl.-dommen, præmis 83).

- 136 Den nederlandske regering har ikke bevist, at Rådet havde truffet åbenbart uegnede foranstaltninger eller havde foretaget en åbenbart urigtig bedømmelse af de oplysninger, det rådede over på tidspunktet for vedtagelsen af forordning nr. 1036/97.
- 137 I betragtning af de begrænsede virkninger af, at der kun i syv måneder blev indført et toldkontingent for indførsel af ris med oprindelse i OLT, kunne Rådet således rimeligvis finde, at forordning nr. 1036/97, idet der både skulle tages hensyn til den fælles landbrugspolitik mål og målene for OLT's associering med Fællesskabet, var egnet til at virkeliggøre det tilstræbte mål, og at den ikke gik ud over, hvad der var nødvendigt for at virkeliggøre dette.
- 138 For det andet har den nederlandske regering gjort gældende, at OLT-afgørelsens artikel 109, stk. 2, er blevet tilsidesat, fordi den sikkerhed, som de antillanske importører er blevet anmodet om at stille i medfør af artikel 3, stk. 4, i forordning nr. 1036/97, står i misforhold til den sikkerhed, der kræves for indførsler af ris fra tredjelande i henhold til Kommissionens forordning (EF) nr. 1162/95 af 23. maj 1995 om særlige gennemførelsesbestemmelser for ordningen med import- og eksportlicenser for korn og ris (EFT L 117, s. 2), eller i henhold til forordning nr. 1522/96.
- 139 Hertil bemærkes, at forordning nr. 1036/97 har fastsat et toldkontingent på op til 56 180 tons ris med oprindelse i andre OLT end Montserrat eller Turks- og Caicosøerne, og at det kunne forudses, at dette kontingent ville være af stor interesse for eksportørerne.
- 140 Som Kommissionen med rette har bemærket, var det nødvendigt ved hjælp af en sikkerhed af betydelig størrelse at forhindre, at de erhvervsdrivende ansøger om importlicenser og derefter ikke benytter dem, hvilket ville være til skade for de

andre erhvervsdrivende, som reelt havde til hensigt at indføre ris med oprindelse i OLT, men som ikke havde kunnet opnå de fornødne importlicenser.

141 I modsætning til hvad sagsøgeren gør gældende, fratager en sikkerhed af denne art ikke de seriøst interesserede virksomheder muligheden for at udføre ris til Fællesskabet. Selv om garantibeløbet ganske vist skal indbetales, for at man kan erhverve importlicenser, bliver dette beløb tilbagebetalt til virksomheden, når importen gennemføres.

142 Rådet kunne således med rette antage, at en sikkerhed som den, der er fastsat i artikel 3, stk. 4, i forordning nr. 1036/97, var nødvendig for at sikre, at indførselsforpligtelsen faktisk blev overholdt.

143 Den nederlandske regering har afslutningsvis anført, at forordning nr. 1036/97 er i strid med proportionalitetsprincippet, da den successive udstedelse af forordning nr. 304/97 og nr. 1036/97 viser, at Rådets handlinger ikke kan anses for exceptionelle og midlertidige.

144 Hertil bemærkes dels, at fællesskabsinstitutionerne ved anvendelsen af OLT-afgørelsens artikel 109 har et vidt skøn, som svarer til de politiske ansvarsområder, som traktatens artikel 131-136 tillægger dem.

145 Dernæst bemærkes, som det fremgår af nærværende doms præmis 74, at når der er tale om et sådant skøn, påhviler det Fællesskabets retsinstanser at begrænse sig til at prøve, om afgørelsen er åbenbart urigtig eller behæftet med magtfordrejning, eller om fællesskabsinstitutionerne åbenbart har overskredet grænserne for deres skøn.

- 146 I det foreliggende tilfælde har sagsøgeren ikke godtgjort, at Rådets udøvelse af sit skøn, da det ved forordning nr. 1036/97 traf endnu en række beskyttelsesforanstaltninger, er behæftet med nogen åbenbar vildfarelse.
- 147 I betragtning af, at der trods udstedelsen af forordning nr. 304/97 fortsat blev indført betydelige mængder ris med oprindelse i OLT til Fællesskabet, at disse mængder stadig kunne blive forøget og at markedsprisen i Fællesskabet nåede langt under interventionsprisen, fremgår det, at Rådet med rimelighed kunne antage, at der fortsat var risiko for alvorlige forstyrrelser på Fællesskabets rismarked.
- 148 Under alle omstændigheder bemærkes, som det allerede er fremhævet i nærværende doms præmis 134, at forordning nr. 1036/97 blot undtagelsesvis, delvis og midlertidigt begrænsede den toldfrie indførsel af ris med oprindelse i OLT til Fællesskabet. Denne forordning, som fastsatte et toldkontingent, der gav fri adgang for ris med oprindelse i OLT til fællesskabsmarkedet inden for grænser, der var forenelige med dette markeds ligevægt, men som alligevel giver dette produkt en præferencebehandling, der stemmer overens med OLT-afgørelsens mål, var følgelig egnet til at nå det af Rådet tilsigtede mål og gik ikke ud over, hvad der var nødvendigt for at nå det.
- 149 Det følger heraf, at det fjerde anbringendes tredje, fjerde og femte led ligeledes må forkastes.
- 150 Følgelig må det fjerde anbringende forkastes i sin helhed.

Det femte anbringende vedrørende magtfordrejning

- 151 Ifølge den nederlandske regering har Rådet anvendt den beføjelse, som OLT-afgørelsens artikel 109 giver det, i et andet øjemed end det, med henblik på hvilket denne beføjelse kan anvendes.
- 152 Den nederlandske regering har anført, at Fællesskabet altid har villet modsætte sig den udvikling af samhandelen med OLT, som OLT-afgørelsen tilskynder til, og at de indførte beskyttelsesforanstaltninger over for ris med oprindelse i OLT tjener dette formål. Beskyttelsesforanstaltningerne må imidlertid ikke anvendes i dette øjemed. Kommissionen og Rådet burde i stedet have ændret OLT-afgørelsen i overensstemmelse med den foreskrevne fremgangsmåde, hvorefter der kræves enstemmighed i Rådet. Ved at anvende midlet med beskyttelsesforanstaltninger har Rådet og Kommissionen således gjort sig skyldige i en fordrejning af den beføjelse, som de er tillagt ved OLT-afgørelsens artikel 109, stk. 1.
- 153 Som det fremgår af Domstolens faste praksis, er en retsakt kun behæftet med magtfordrejning, såfremt det på grundlag af objektive, relevante og samstemmende indicier fremgår, at den må antages at være truffet udelukkende eller dog i det mindste overvejende for at forfølge andre formål end dem, der er angivet, eller for at omgå en fremgangsmåde, der særligt er fastsat ved traktaten for at imødegå konkret foreliggende vanskeligheder (jf. dom af 21.6.1984, sag 69/83, Lux mod Revisionsretten, Sml. s. 2447, præmis 30, af 13.11.1990, sag C-331/88, Fedesa m.fl., Sml. I, s. 4023, præmis 24, af 13.7.1995, sag C-156/93, Parlamentet mod Kommissionen, Sml. I, s. 2019, præmis 31, og af 14.5.1998, sag C-48/96 P, Windpark Groothusen mod Kommissionen, Sml. I, s. 2873, præmis 52).
- 154 For så vidt angår de mål, som Rådet forfulgte med vedtagelsen af forordning nr. 1036/97, indeholder sagen intet grundlag for at antage — således som den nederlandske regering gør gældende — at Rådet forfulgte et andet mål end at afhjælpe de konstaterede forstyrrelser på Fællesskabets rismarked eller forhindre alvorligere forstyrrelser end dem, der allerede forelå.

- 155 Vedrørende den omstændighed, at Rådet, da det traf afgørelse om beskyttelsesforanstaltningerne, anvendte fremgangsmåden i OLT-afgørelsens artikel 109 i stedet for at foretage en ændring af OLT-afgørelsen, skal det bemærkes, at den i denne artikel fastsatte fremgangsmåde netop har til formål at gøre det muligt for Rådet at afhjælpe eller forebygge alvorlige forstyrrelser i en erhvervssektor i Fællesskabet. Rådet er ikke forpligtet til at anvende en anden fremgangsmåde, fordi de påtænkte beskyttelsesforanstaltninger vil begrænse indførslerne væsentligt. I henhold til OLT-afgørelsens artikel 109, stk. 2, påhviler det blot Rådet at påse, at disse foranstaltninger bringer mindst mulig forstyrrelse i associeringens og Fællesskabets funktion, og at de ikke går ud over, hvad der er absolut nødvendigt for at afhjælpe de nævnte vanskeligheder.
- 156 Den nederlandske regerings femte anbringende må følgelig forkastes.

Det sjette anbringende vedrørende tilsidesættelse af OLT-afgørelsens bilag IV

- 157 I stævningen har den nederlandske regering anført, at Rådet har anvendt den beføjelse, som det har efter artikel 1, stk. 7, i OLT-afgørelsens bilag IV, åbenbart urigtigt. Da Rådet vedtog forordning nr. 1036/97, traf det en ny afgørelse, som erstattede de af Kommissionen besluttede beskyttelsesforanstaltninger. Imidlertid undersøgte Rådet ikke selv, om betingelserne for anvendelse af artikel 109 var opfyldt, men henholdt sig til Kommissionens angivelser om, at disse betingelser var opfyldt.
- 158 Den nederlandske regering gør hermed gældende, at Rådet på ingen måde har undersøgt, hvilke mængder ris med oprindelse i OLT der blev indført til Fællesskabet, hvad prisniveauet var for denne ris, og hvilke alvorlige forstyrrelser der forelå, eller som kunne indtræde, på Fællesskabets rismarked. I øvrigt havde

Kommissionen ikke meddelt Rådet oplysninger, som satte dette i stand til at kontrollere rigtigheden af Kommissionens konklusioner.

- 159 I replikken har den nederlandske regering tilføjet, at OLT-afgørelsens bilag IV ligeledes er blevet tilsidesat dels ved, at udvalget ikke er blevet hørt i overensstemmelse med fremgangsmåden i bilagets artikel 1, stk. 2, dels ved, at Kommissionen har undladt at høre De Nederlandske Antiller og Aruba vedrørende de påtænkte beskyttelsesforanstaltninger.
- 160 Hvad for det første angår den nederlandske regerings kritik af den undersøgelse, som Rådet foretog, før den udstedte forordning nr. 1036/97, bemærkes, at ifølge artikel 1, stk. 5 og 7, i OLT-afgørelsens bilag IV kan enhver medlemsstat indbringe Kommissionens afgørelse om foranstaltninger til iværksættelse af OLT-afgørelsens artikel 109 for Rådet, og Rådet kan træffe anden afgørelse inden for den deri angivne frist.
- 161 Disse bestemmelser i OLT-afgørelsen kræver ikke, at Rådet foretager en helt selvstændig undersøgelse, før det træffer en afgørelse i medfør af artikel 1, stk. 7, i OLT-afgørelsens bilag IV.
- 162 Når henses til karakteren af den efterprøvelse, som Rådet foretager i denne forbindelse, samt i betragtning af, at en beskyttelsesforanstaltning normalt skal træffes med kort frist, er det helt logisk og berettiget, at Rådet tog hensyn til de oplysninger, på grundlag af hvilke Kommissionen havde besluttet at vedtage forordning nr. 764/97.

- 163 Endvidere bemærkes, således som det fremgår af denne doms præmis 73, at inden for anvendelsesområdet for OLT-afgørelsens artikel 109 har Rådet et vidt skøn. Det påhviler under disse omstændigheder sagsøgeren at bevise, at Rådets udøvelse af dette skøn er behæftet med en åbenbar vildfarelse eller magtfordrejning, eller at Rådet klart har overskredet grænserne for sit skøn.
- 164 Den nederlandske regering har ikke godtgjort, at dette er tilfældet i den foreliggende sag.
- 165 Hvad for det andet angår den angivelige tilsidesættelse af OLT-afgørelsens bilag IV dels ved, at udvalget ikke er blevet hørt i overensstemmelse med fremgangsmåden efter bilagets artikel 1, stk. 2, dels ved, at Rådet har undladt at høre De Nederlandske Antiller og Aruba vedrørende de påtalte beskyttelsesforanstaltninger, har Kommissionen gjort gældende, i hvert fald med hensyn til det første aspekt, at sagsøgeren her fremfører et nyt anbringende, hvilket ikke er tilladt på dette trin af sagens behandling.
- 166 I denne forbindelse bemærkes, at fremsættelse af nye anbringender under sagens behandling er forbudt i henhold til artikel 42, stk. 2, i Domstolens procesreglement, medmindre disse anbringender støttes på retlige eller faktiske omstændigheder, som er kommet frem under retsforhandlingerne.
- 167 Når der er tale om et annulationssøgsmål, må det fastslås, at kravene i denne bestemmelse er opfyldt, hvis stævningen indeholder en fremstilling af de faktiske omstændigheder og de retlige anbringender, der er tilstrækkeligt præcis til dels at gøre det muligt for Fællesskabets retsinstanser at udøve deres domstolsprøvelse af den pågældende fællesskabsretsakts lovlighed, og dels at sikre sagsøgte mulighed for effektivt at varetage sine interesser.

- 168 I dette tilfælde bemærkes, at skønt sagsøgeren ganske vist i stævningen har begrænset sig til at anføre to grunde til, at OLT-afgørelsens bilag IV skal være tilsidesat, står det dog fast, at sagsøgeren havde ret til at uddybe dette anbringende og at fremkomme med enhver formålstjenlig præcisering i replikken, hvilket sagsøgeren netop har gjort ved at indbringe argumenter vedrørende høringen af udvalget efter artikel 1, stk. 2, i det nævnte bilag og af OLT (jf. i denne retning dom af 14.5.1975, sag 74/74, CNTA mod Kommissionen, Sml. s. 533, præmis 4).
- 169 I øvrigt bemærkes, som det fremgår af Domstolens praksis, at et anbringende, som udgør en udvidelse af et anbringende, der tidligere er fremført direkte eller indirekte i stævningen, bør admitteres (dom af 19.5.1983, sag 306/81, Verros mod Parlamentet, Sml. s. 1755, præmis 9 og 10).
- 170 Det må ligeledes fastslås, at de angivelige mangler i stævningen ikke har været af en sådan art, at de har hindret Fællesskabets retsinstanser i at udøve deres prøvelsesret eller hindret Rådet i effektivt at varetage sine interesser.
- 171 Det følger af de foregående betragtninger i deres helhed, at der ikke kan gives Kommissionen medhold i dens påstand om afvisning af en del af det sjette anbringende.
- 172 Med hensyn til realiteten i sagsøgerens yderligere argumenter i replikken skal det dels fremhæves, at i modsætning til hvad sagsøgeren hævder, er OLT, navnlig De Nederlandske Antiller og Aruba, blevet hørt af Kommissionen vedrørende de påtænkte beskyttelsesforanstaltninger.

- 173 Som den nederlandske regering nemlig selv har fastslået i stævningen, blev der afholdt et partnerskabsmøde med disse OLT den 15. april 1997.
- 174 Dels fremgår det af sagen, at udvalget blev sammenkaldt ved skrivelse af 4. april 1997 til den 11. april samme år.
- 175 Denne indkaldelse er imidlertid ifølge den nederlandske regering sket i strid med artikel 3 i udvalgets forretningsorden om høring af medlemsstaterne i forbindelse med OLT-afgørelsens bilag IV, hvorefter »indkaldelsen, dagsordenen samt arbejdsdokumenterne tilsendes udvalgets medlemmer af formanden [...]: Disse dokumenter omfatter navnlig den dokumentation modtaget af den medlemsstat, som har anmodet Kommissionen om anvendelse af beskyttelsesforanstaltninger«. I det foreliggende tilfælde er der ikke fremlagt nogen dokumentation for den nederlandske regering.
- 176 Hertil bemærkes, at høringen af udvalget har til formål at give Kommissionen mulighed for at forelægge grundene til, at den finder, at der bør anvendes beskyttelsesforanstaltninger i henhold til denne afgørelses artikel 109, og at redegøre for de faktiske omstændigheder, som den lægger til grund.
- 177 Skønt udvalgets medlemmer ganske vist i dette tilfælde ikke sammen med indkaldelsen til et møde den 11. april 1997 modtog en kopi af den italienske regerings anmodning til Kommissionen om at forlænge de beskyttelsesforanstaltninger, der var truffet i henhold til forordning nr. 304/97, bemærkes, at kun en tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter giver grundlag for at fastslå, at den pågældende retsakt er ulovlig. Herved kan den omstændighed, at den nederlandske regering ikke modtog en kopi af den italienske regerings anmodning om anvendelse af beskyttelsesforanstaltninger, ikke anses for en sådan tilsidesættelse.

- 178 Desuden har den nederlandske regering ikke påvist, at denne dokumentation ville have været egnet til bedre at oplyse udvalget om Kommissionens hensigter og om de faktiske omstændigheder, som denne havde lagt til grund, eller at den nederlandske regering har været hindret i effektivt at varetage sine interesser.
- 179 Det skal navnlig fremhæves, at der under udvalgets møde blev fremlagt statistikker om den situation, som Fællesskabets rismarked befandt sig i, og der under dette møde blev redegjort detaljeret for Kommissionens grunde til at træffe disse beskyttelsesforanstaltninger.
- 180 Det bemærkes ligeledes, at i betragtning af den tidligere udstedelse af Kommissionens forordning (EF) nr. 21/97 af 8. januar 1997 (EFT L 5, s. 24), og nr. 304/97 om beskyttelsesforanstaltninger mod indførsel af ris med oprindelse i OLT er det godtgjort, at medlemsstaterne kort forinden havde været dybt inddraget i udarbejdelsen af lignende beskyttelsesforanstaltninger for Fællesskabets rismarked og dermed kendte de grunde, som lå til grund for den af Kommissionen påtænkte handling.
- 181 Den nederlandske regerings argument om, at OLT-afgørelsens bilag IV er blevet tilsidesat, fordi Kommissionen ikke har hørt udvalget i overensstemmelse med den fremgangsmåde, der er fastsat i artikel 1, stk. 2, i OLT-afgørelsens bilag IV, kan følgelig ikke lægges til grund.
- 182 Det følger heraf, at det sjette anbringende ligeledes må forkastes.

Det syvende anbringende vedrørende tilsidesættelse af traktatens artikel 190

- 183 Ifølge sagsøgeren er forordning nr. 1036/97 i strid med traktatens artikel 190, fordi den er utilstrækkelig begrundet.
- 184 I denne forbindelse har den nederlandske regering henvist til, at begrundelsen klart og utvetydigt skal angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt den anfægtede retsakt, har lagt til grund, således at de berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og således at Domstolen kan udøve sin prøvelsesret.
- 185 Den nederlandske regering er af den opfattelse, at det savner grundlag, når det i betragtningerne til forordning nr. 1036/97 udtales dels, at indførslerne af ris med oprindelse i OLT, navnlig på grund af deres omfang, fremkaldte forstyrrelser på Fællesskabets rismarked, dels at den massive indførsel af ris med oprindelse i OLT på præferencevilkår kunne true fællesskabsbestræbelserne på at omlægge fællesskabsproduktionen fra japonica-ris til indica-ris.
- 186 Rådet har ifølge den nederlandske regering ikke foretaget nogen undersøgelse af markedsudviklingen og har derfor ikke kunnet konkludere, at disse indførsler fremkaldte alvorlige forstyrrelser på dette marked. Desuden har Rådet undladt af begrunde, at forordning nr. 1036/97 fandt anvendelse to måneder længere end forordning nr. 764/97. Disse lakuner i begrundelsen kan ikke opvejes af, at den nederlandske regering, fordi den var inddraget i iværksættelsen af de anfægtede beskyttelsesforanstaltninger, rådede over oplysninger, som ville have sat den i stand til selv at udfylde disse lakuner.

- 187 Hertil bemærkes, at den begrundelse, som kræves i henhold til traktatens artikel 190, skal tilpasses den pågældende retsakts karakter. Den skal klart og utvetydigt angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt den pågældende retsakt, har lagt til grund, således at de berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og således at Domstolen kan udøve sin prøvelsesret (jf. dom af 13.10.1992, forenede sager C-63/90 og C-67/90, Portugal og Spanien mod Rådet, Sml. I, s. 5073, præmis 16, af 14.7.1994, sag C-353/92, Grækenland mod Rådet, Sml. I, s. 3411, præmis 19, og af 4.2.1997, forenede sager C-9/95, C-23/95 og C-156/95, Belgien og Tyskland mod Kommissionen, Sml. I, s. 645, præmis 44).
- 188 Det kræves dog ikke, at begrundelsen angiver alle forskellige relevante faktiske og retlige momenter, da spørgsmålet, om en beslutnings begrundelse opfylder kravene efter traktatens artikel 190, ikke blot skal vurderes i forhold til ordlyden, men ligeledes til den sammenhæng, hvori den indgår, samt alle de retsregler, som gælder på det pågældende område. Dette gælder så meget desto mere, når medlemsstaterne har været dybt inddraget i udarbejdelsen af den omtvistede retsakt og således kender de begrundelser, som ligger til grund for retsakten (jf. dom af 17.10.1995, sag C-478/93, Nederlandene mod Kommissionen, Sml. I, s. 3081, præmis 49 og 50, og af 9.11.1995, sag C-466/93, Atlanta Fruchthandelsgesellschaft m.fl., Sml. I, s. 3799, præmis 16).
- 189 I øvrigt bemærkes, at når der er tale om en almengyldig retsakt, behøver begrundelsen kun at angive de samlede omstændigheder, der har ført til, at retsakten er blevet udstedt, og de generelle formål, den skal opfylde (jf. dom af 19.11.1998, sag C-284/94, Spanien mod Rådet, Sml. I, s. 7309, præmis 28).
- 190 Endvidere har Domstolen gentagne gange fastslået, at hvis det formål, der forfølges af institutionen, i det væsentlige fremgår af den anfægtede retsakt, ville det være urimeligt at kræve en særlig begrundelse for de enkelte valg af teknisk art, som institutionen har truffet (jf. bl.a. dommen i sagen Atlanta Fruchthandelsgesellschaft m.fl. II, præmis 16, og i sagen Spanien mod Rådet, præmis 30).

- 191 Dette gælder så meget desto mere, hvor fællesskabsinstitutionerne som i dette tilfælde har et vidt skøn med hensyn til valget af de foranstaltninger, der er nødvendige for at gennemføre en kompliceret politik (jf. i denne retning dommen i sagen Spanien mod Rådet, præmis 33).
- 192 Forordning nr. 1036/97 er en almenyldig retsakt, der indgår som led i en række forordninger, som fællesskabsinstitutionerne har udstedt for at iværksætte og forlige to komplekse politikker, nemlig den fælles landbrugspolitik for ris og den økonomiske politik, der føres som led i ordningen for associering med OLT.
- 193 Det fremgår af sagen, at før Kommissionen traf beskyttelsesforanstaltninger i henhold til forordning nr. 764/97, var der en række kontakter og møder mellem Kommissionen, medlemsstaterne og OLT.
- 194 Med hensyn til forordning nr. 1036/97 har Rådet i betragtningerne dertil dels henvist til baggrunden for, at det fandt, at der var risiko for forstyrrelser på Fællesskabets rismarked, som navnlig blev fremkaldt af virkningen af de mængder ris med oprindelse i OLT, der blev indført til Fællesskabet. Det har navnlig i syvende og ottende betragtning henvist til den ustabile situation på fællesskabsmarkedet, som blev fremkaldt af et år med normal høst af indica-ris efter to års tørke og af en utilstrækkelig produktion af indica-ris i Fællesskabet.
- 195 Rådet har desuden forklaret, at den massive indførsel på præferencevikår af ris med oprindelse i OLT kunne true bestræbelserne på at omlægge fællesskabsproduktionen af japonica-ris til indica-ris, og at de mængder ris med oprindelse i

OLT, der indførtes til Fællesskabet, kunne forventes at stige yderligere som følge af producentregionernes kapacitet.

196 Denne begrundelse indeholder en klar beskrivelse af den faktiske situation og de tilstræbte formål, og det fremgår af omstændighederne i det foreliggende tilfælde, at den har været tilstrækkelig til at give den nederlandske regering mulighed for at kontrollere dens indhold og i givet fald undersøge, om der var grund til at anfægte lovligheden af den således begrundede beslutning.

197 Det følger heraf, at det syvende anbringende må forkastes.

198 Følgelig må sagsøgte frifindes i det hele.

Sagens omkostninger

199 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Rådet har nedlagt påstand om, at Kongeriget Nederlandene tilpligtes at betale sagens omkostninger, og da dette har tabt sagen, bør det pålægges det at betale sagens omkostninger. Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 4, bærer Kongeriget Spanien, Den Franske Republik, Den Italienske Republik og Kommissionen, som er indtrådt i sagen, deres egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

- 1) Rådet for Den Europæiske Union frifindes.
- 2) Kongeriget Nederlandene betaler sagens omkostninger.
- 3) Kongeriget Spanien, Den Franske Republik, Den Italienske Republik og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber bærer deres egne omkostninger.

Rodríguez Iglesias

Jann

Macken

Gulmann

Edward

La Pergola

Puissochet

Sevón

Wathelet

Schintgen

Skouris

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 22. november 2001.

R. Grass

G.C. Rodríguez Iglesias

Justitssekretær

Præsident